

A 1831/velfærd**Behandles i** Udvalget for Velfærd i Norden

Udvalget for Velfærd i Nordens betænkning over

**Medlemsforslag
om fællesnordiske regler for grænseoverskridende tvister om
forældremyndighed og ret til samvær****Forslag**

Udvalget for Velfærd i Norden foreslår, at

Nordisk Råd ikke foretager sig yderligere i anledning af Medlemsforslag A 1831 om fællesnordiske regler for grænseoverskridende tvister om forældremyndighed og ret til samvær

Baggrund

Nordisk Frihed har foreslået at

Nordisk råd rekommanderer de nordiske regeringer

at undersøge antallet af grænseoverskridende tvister om forældremyndigheder og ret til samvær inden for de nordiske lande.

at undersøge om den kendsgerning, at forældrene har forskelligt bopælsland medfører forskelsbehandling i tilfælde, hvor eksempelvis en af forældrene kan have en adfærd eller livsomstændigheder, der er skadelig for barnet.

at undersøge reglerne for underholdsgrundlag for den forælder, der på grund af en verserende sag er tvunget til at tage ophold i et andet nordisk land end sit eget.

at undersøge, hvilken praksis, der gælder i forhold til børnebidrag/underholdsbidrag i forhold til henholdsvis barnets og forældrenes bopælsland.

at undersøge, hvilke fora disse spørgsmål er blevet behandlet i, og hvilket praksis, der gælder i de forskellige nordiske lande.

at arbejde for en harmonisering og anskueliggørelse af reglerne, som sikrer forældre og børn i disse situationer.

På baggrund af Nordisk Friheds forslag besluttede udvalget at stille følgende skriftlige spørgsmål til de nordiske regeringer:

- Hvor stort er omfanget/antallet af grænseoverskridende tvister om forældremyndigheder og ret til samvær inden for de nordiske lande?
- Har det betydning, at forældrene har forskelligt bopælsland, og medfører dette i så fald forskelsbehandling i de tilfælde, at én af forældrene har en adfærd eller livsomstændighed, der er skadelig for barnet?
- Hvordan er reglerne for underholdsgrundlag for den forælder, der på grund af en verserende sag er tvunget til at tage ophold i et andet nordisk land end sit eget?
- Hvilken praksis gælder i forhold til børnebidrag/underholdsbidrag i forhold til henholdsvis barnets og forældrenes bopælsland?
- Hvilket fora er ovenstående spørgsmål blevet behandlet i, og hvilken praksis gælder der for dette i de nordiske lande?
- Hvad gøres der i de nordiske lande for at harmonisere og anskueliggøre reglerne, så de sikrer både forældre og børn bedst muligt ved grænseoverskridende tvister om forældremyndighed og ret til samvær?

Formandskabet for Nordisk Ministerråd 2020, Danmark, Færøerne og Grønland har ved social- og indenrigsminister, Astrid Krag, afsendt følgende svar på vegne af de nordiske regeringer:

I besvarelsen er den fælles forståelse blandt de nordiske lande, at grænseoverskridende tvister om forældremyndighed og ret til samvær også omfatter sager om barnets bopæl. Som fælles betegnelse for disse sager anvendes sager om forældreansvar.

Herudover bemærkes, at der ved "grænseoverskridende tvister" forstås, at barnet bor i et nordisk land, mens en af forældrene bor i et andet nordisk land.

Indledningsvis kan det oplyses, at grænseoverskridende tvister om forældreansvar mellem de nordiske lande navnlig er reguleret af følgende nordiske og internationale konventioner:

- Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige aspekter af internationale barnebortførelser (herefter: Haagerbørnebortførelseskonventionen) er tiltrådt af alle de nordiske lande. Formålet med konventionen er navnlig at sikre umiddelbar tilbagegivelse af børn, som er ulovligt bortført til eller tilbageholdt i en anden kontraherende stat. Herudover skal konventionen bidrage til at sikre, at forældremyndighed og samvær i en kontraherende stat bliver effektivt respekteret i andre kontraherende stater.

- Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (herefter: Haagerbørnebeskyttelseskonventionen), der er tiltrådt af Danmark, Finland, Norge og Sverige, indeholder regler om international kompetence, om lovvalg og om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i sager vedrørende forældreansvar. Forordningen indeholder også regler om oprettelse af centralmyndigheder.
- Forordning (EU) 2019/1111 om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om internationale børnebortførelser (omarbejdning) (herefter: Bruxelles IIa-forordningen), der gælder for Finland og Sverige, indeholder regler om international kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i ægteskabssager (separation og skilsmisse m.v.) samt i sager vedrørende forældreansvar. Forordningen indeholder også regler om oprettelse af centralmyndigheder.
- Den europæiske konvention af 20. maj 1980 om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om forældremyndighed (herefter: Europarådskonventionen), der er tiltrådt af alle de nordiske lande, indeholder regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i sager vedrørende forældreansvar.
- Konvention af 23. marts 1962 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om inddrivelse af underholdsbidrag, der er tiltrådt af alle de nordiske lande, indeholder regler om fuldbyrdelse af afgørelser om børne- og ægtefællebidrag.
- Konvention af 6. februar 1931 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige indeholdende internationalprivatretlige bestemmelser om ægteskab, adoption og værgemål, der er tiltrådt af alle de nordiske lande, indeholder regler om international kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i ægteskabssager (separation og skilsmisse m.v.) samt i sager vedrørende forældreansvar.
- Forordning (EF) nr. 4/2009 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt (herefter underholdspligtforordningen), der gælder for Finland og Sverige, indeholder regler om international kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i sager om børne- og ægtefællebidrag. Forordningen indeholder også regler om oprettelse af centralmyndigheder. Efter aftale med mellem Danmark og Den Europæiske Union gælder reglerne om international kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser også for Danmark.
- Konvention af 30. oktober 2007 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område

(Luganokonventionen af 2007), der gælder for alle de nordiske lande, indeholder bl.a. regler om international kompetence i sager om børne- og ægtefællebidrag. På grund af underholdspligtforordningen finder konventionens regler om international kompetence i bidragssager ikke længere anvendelse for Danmark, Finland og Sverige.

- Haagerkonventionen af 23. november 2007 om international inddrivelse af børnebidrag og andre former for underholdsbidrag til familiemedlemmer, der gælder for Finland, Norge og Sverige, indeholder bl.a. regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i sager om børne- og ægtefællebidrag. Konventionen indeholder også regler om oprettelse af centralmyndigheder.
- Haagerprotokollen af 23. november 2007 om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt, der gælder for Finland og Sverige, indeholder regler om, efter hvilket lands lovgivning en sag om børne- eller ægtefællebidrag skal afgøres efter.
- Haagerkonventionen af 2. oktober 1973 om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om underholdspligt, der gælder for Danmark, Finland, Norge og Sverige, indeholder regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i sager om børne- og ægtefællebidrag.

Hvor stort er omfanget/antallet af grænseoverskridende tvister om forældremyndigheder og ret til samvær inden for de nordiske lande?

Danmark oplyser, at Familieretshuset, som er den kompetente administrative myndighed i sager om forældreansvar, i 2017-2019 behandlede 8.525 (2017), 7.893 (2018) og 10.976 (2019) sager om forældremyndighed og barnets bopæl. Antallet af behandlede sager om samvær var 14.919 (2017), 14.159 (2018) og 15.974 (2019). Familieretshuset skønner, at højst 2-3 % af sagerne er grænseoverskridende. Færøerne oplyser, at Familieforvaltningen, som er den kompetente administrative myndighed i sager om forældremyndighed, i 2017-2019 behandlede 55 (2017), 65 (2018) og 128 (2019) sager om forældremyndighed. Antallet af behandlede sager om samvær var 139 (2017), 104 (2018) og 111 (2019). Der findes ikke oplysninger om, hvor mange sager der er grænseoverskridende. Grønland har ikke oplysninger om antallet af grænseoverskridende sager.

Finland oplyser, at det er domstolene og de sociale myndigheder, der behandler sager om henholdsvis forældremyndighed og samvær. Domstolene behandler omkring 4 3.200 sager om forældremyndighed om året, og de sociale myndigheder behandler årligt omkring 40.000 sager om samvær. Der findes ikke oplysninger om, hvor mange af sagerne der er grænseoverskridende.

Norge oplyser, at ifølge Domstoladministrasjonen blev der i 2017-2019 indbragt henholdsvis 2.631 (2017), 2.664 (2018) og 2.568 (2019) sager om forældreansvar for

domstolene. Der er ingen oplysninger om, hvor mange af disse sager der er grænseoverskridende, men omfanget antages at være begrænset.

Island oplyser, at sysselmandene er den kompetente administrative myndighed bl.a. i sager om forældremyndighed, bopæl og samvær m.v. Statistikken fra sysselmandene viser, at i 2017-2019 var andelen af grænseoverskridende sager 3-5 % af sagerne om forældremyndighed og børnebidrag, 5-8 % af bopælssagerne og 2-3 % af samværsagerne. Island har oplyst, at statistik fra domstolene om sådanne sager ikke er tilgængelig.

Sverige oplyser, at ifølge tingsrätten, som er første domstolsinstans, blev der i 2017-2019 afgjort 7.359 (2018), 7.338 (2018) og 6.317 (2019) sager om forældremyndighed, bopæl og samvær. Der er ikke oplysninger om, hvor mange af disse sager der er grænseoverskridende.

Har det betydning, at forældrene har forskelligt bopælsland, og medfører dette i så fald forskelsbehandling i de tilfælde, at én af forældrene har en adfærd eller livsomstændighed, der er skadelig for barnet?

Efter Haagerbørnebeskyttelseskonventionen og Bruxelles IIa-forordningen behandles sager om forældreansvar som udgangspunkt af myndighederne i det land, hvor barnet bor, og afgørelserne træffes efter loven i det land, hvor sagen behandles.

Hverken konventionen eller forordningen gælder for Island, der i stedet anvender Europarådskonventionen og Haagerbørnebortførelseskonventionen.

Det har efter loven i de enkelte nordiske lande ingen betydning for afgørelsen af en sag om forældreansvar, at forældrene bor i forskellige lande. Det afgørende er alene, at ved afgørelser om forældreansvar skal barnets bedste i overensstemmelse med FN-konvention af 20. november 1989 om barnets rettigheder komme i første række. Hvordan vurderingen af, hvad der er barnets bedste i den konkrete situation, foretages, kan variere fra land til land.

Hvordan er reglerne for underholdsgrundlag for den forælder, der på grund af en verserende sag er tvunget til at tage ophold i et andet nordisk land end sit eget?

Ingen af de nordiske lande har regler om offentlige ydelser til forældre, der på grund af en verserende sag om forældreansvar tager ophold i et andet nordisk land end sit eget. Mulighederne for økonomisk støtte i en sådan situation afhænger af omstændighederne i den konkrete sag.

Hvilken praksis gælder i forhold til børnebidrag/underholdsbidrag i forhold til henholdsvis barnets og forældrenes bopælsland?

Reglerne om international kompetence i bidragsager i Sverige, Finland og Danmark findes i underholdspligtforordningen. Efter disse kompetenceregler kan bidragsmod-

tageren navnlig få behandlet en sag om fastsættelse eller forhøjelse af børne- eller ægtefællebidrag i Sverige, Finland eller Danmark i følgende situationer:

- Bidragsbetaleren har bopæl i landet. Det er uden betydning, hvor bidragsmodtageren bor og opholder sig.
- Bidragsmodtageren har bopæl i landet. Det er uden betydning, hvor bidragsbetaleren bor og opholder sig.

Bidragsbetaleren kan navnlig få behandlet en sag om nedsættelse eller bortfald af børne- eller ægtefællebidrag i Sverige, Finland eller Danmark, hvis bidragsmodtageren har bopæl der.

Reglerne om international kompetence i bidragssager i Island og Norge findes i Luganokonventionen af 2007. Konventionens kompetenceregler svarer til reglerne i underholdspligtforordningen.

Uanset en sags tilknytning til udlandet behandles og afgøres bidragssager efter national ret.

Hvilket fora er ovenstående spørgsmål blevet behandlet i, og hvilken praksis gælder der for dette i de nordiske lande?

De nordiske konventioner blev oprindeligt udarbejdet gennem et ikke-institutionaliseret samarbejde mellem de nordiske lande. I dag er konventionssamarbejdet forankret i Den Nordiske Ekspertgruppe for Familieret, jf. nedenfor.

De nævnte Haagerkonventioner er udarbejdet af Haagerkonferencen om International Privatret, som alle de nordiske lande er medlem af.

EU-forordningerne er udarbejdet af Den Europæiske Union.

Hvad gøres der i de nordiske lande for at harmonisere og anskueliggøre reglerne, så de sikrer både forældre og børn bedst muligt ved grænseoverskridende tvister om forældremyndighed og ret til samvær?

Som nævnt oven for har de nordiske lande etableret centralmyndigheder i henhold til en række familieretlige konventioner m.v.

Disse centralmyndigheder har bl.a. til opgave at modtage og videreformidle anmodninger m.v. efter konventionerne m.v., samarbejde med centralmyndighederne i de øvrige konventionsstater samt udføre de opgaver, som ifølge konventionerne m.v. i øvrigt påhviler centralmyndighederne.

Under Nordisk Råd er etableret Den Nordiske Ekspertgruppe for Familieret, der som udgangspunkt mødes en gang om året og drøfter aktuelle familieretlige problemstillinger. Drøftelserne drejer sig bl.a. om lovgivningsinitiativer i de enkelte lande og de

øvrige landes erfaringer og lovgivning på de pågældende sagsområder. Herudover udarbejder ekspertgruppen udkast til ændring af de nordiske konventioner på det familieretlige område, når der er behov herfor.

Herudover er der etableret en nordisk arbejdsgruppe om internationale børnebortførelser ("Nordisk Møde"), der består af repræsentanter fra centralmyndighederne for Haagerbørnebortførelseskonventionen og Haagerbørnebeskyttelseskonventionen. Der afholdes et årligt møde, og formålet er bl.a. at udveksle erfaringer om behandlingen af sager, der er omfattet af de to konventioner, herunder samarbejdet med de øvrige kontraherende stater.

Udvalgets synspunkter

Udvalget noterede sig på mødet den 27. oktober 2020 et tilfredsstillende svar fra de nordiske regeringer og bad sekretariatet udarbejde indeværende betænkning om ikke at gå videre med forslaget.

Norden, den 28. juni 2021

Bente Stein Mathisen (H)

Eva Lindh (S)

Høgni Hoydal (T)

Jaspur Langgaard (Sb)

Johan Andersson (S)

Kaisa Juuso (saf)

Liselott Blixt (DF)

Maria Stockhaus (M)

Nina Sandberg (A)

Outi Alanko-Kahiluoto (gröna)

Per-Arne Håkansson (S)

Sjúrdur Skaale (Jvfl)

Solveig Horne (FrP)

Solveig Sundbø Abrahamsen (H)

Wille Valve (MSÅ)